
Natya Shastra Chapter 22

நாட்யஸாஸ்த்ரம் அத்யாய: 22

Document Information

Text title : naaTyashastra adhyaaya 22

File name : natya22.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : dpadmakar at hotmail.com

Proofread by : dpadmakar at hotmail.com

Latest update : October 6, 2001

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

॥ பூநீரஸ்து ॥

புரதமுநிப்ரணீதம் நாட்யஸாஸ்த்ரம்

அத² த்³வாவிம்ஸோ⁵த்த்யாய: 1

ஸாமாந்யாபி⁴நயோ நாம ஜ்ஞேயோ வாக³ங்க³ஸத்த்வஜ: 1

தத்ர கார்ய: ப்ரயத்நஸ்து நாட்யம் ஸத்த்வே ப்ரதிஷ்டி²தம் ॥ 1 ॥

ஸத்த்வாதிரிக்தோ⁵பி⁴நயோ ஜ்யேஷ்ட² இத்யபி⁴தீ⁴யதே 1

ஸமஸத்த்வோ ப⁴வேந்மத்⁴ய: ஸத்வஹீநோ⁵த⁴ம: ஸ்ம்ரு³: ॥ 2 ॥

அவ்யக்தரூபம் ஸத்த்வம் ஹி விஜ்ஞேயம் பா⁴வஸம்ப்ரயம் 1

யதா²ஸ்தா²நரஸோபேதம் ரோமாஞ்சாஸ்ராதி³பி⁴ர்³கு³ண: ॥ 3 ॥

அலங்காராஸ்து நாட்யஜ்ஞே³ஜ்ஞேயா பா⁴வரஸாஸ்யா: 1

யௌவநே⁵ப்யதி⁴கா: ஸ்தரீ³ண விகாரா வக்த்ரகா³த்ரஜா: ॥ 4 ॥

ஆதௌ³ த்ரயோ⁵ங்க³ஜஸ்தேஷாம் த³ஸ ஸ்வாபா⁴விகா: பரே 1

அயத்நஜா: புந: ஸப்த ரஸபா⁴வோபப்³ரு³ம்ஹிதா: ॥ 5 ॥

தே³ஹாத்மகம் ப⁴வேத்ஸத்த்வம் ஸத்த்வாத்³பா⁴வ: ஸமுத்தி²த: 1

பா⁴வாத்ஸமுத்தி²தோ ஹாவோ ஹாவாத்³தே⁴லா ஸமுத்தி²தா ॥ 6 ॥

ஹேலா ஹாவஸ்ப பா⁴வஸ்ப பரஸ்பரஸமுத்தி²தா: 1

ஸத்த்வபே⁴தே³ ப⁴வந்த்யேதே ஸரீ³ரே ப்ரக்ரு³திஸ்தி²தா: ॥ 7 ॥

வாக³ங்க³முக²ராகை³ஸ்ப ஸத்த்வேநாபி⁴நயேந ச 1

கவேரந்தர்க³தம் பா⁴வம் பா⁴வயந்பா⁴வ உச்யதே ॥ 8 ॥

[பா⁴வஸ்யாதி³க்ரு³தம் ஸத்த்வம் வ்யதிரிக்தம் ஸ்வயோநிஷு 1

நைகாவஸ்தா²ந்தரக்ரு³தம் பா⁴வம் தமிஹ நிர்³தி³ஸேத்] ॥ 9 ॥

தத்ராக்ஷி³ப்⁴ருவிகாரா⁴ய: ஸ்ரு³ங்கா³ராகாரஸூசக: 1

ஸக்³ரீவாரேசகோ ஜ்ஞேயோ ஹாவ: ஸ்தி²தஸமுத்தி²த: ॥ 10 ॥

யோ வை ஹாவ: ஸ ஏவைஷா ஸ்ரு³ங்கா³ரரஸஸம்⁴வா |
 ஸமாக²யாதா பு³தை⁴ர்ஹேலா லலிதாபி⁴நயாத்மிகா || 11 ||
 லீலா விலாஸோ விச்சி²த்திர்விப்⁴ரம: கிலிகிஞ்சிதம் |
 மோட்டாயிதம் குட்டிமிதம் பி³ப்³போ³கோ லலிதம் ததா² || 12 ||
 விஹ்ரு²தம் சேதி விஜ்ஞேயா த³ஸ ஸ்த்ரீ¹ணம் ஸ்வபா⁴வஜா: |
 புநரேஷாம் ஸ்வரூபாணி ப்ரவக்ஷயாமி ப்ரு²த²க்³ப்ரு²த²க் || 13 ||
 வாக³ங்கா³லங்காரை: ஸிஷ்டை: ப்ரீதிப்ரயோஜிதைர்மது⁴ரை: |
 இஷ்டஜநஸ்யாநுக்ரு²திர்லீலா ஜ்ஞேயா ப்ரயோக³ஜ்ஞை: || 14 ||
 ஸ்தா²நாஸநக³மநாநாம் ஹஸ்தப்⁴ருநேத்ரகர்மணம் சைவ |
 உத்³பத்³யதே விஸேஷோ ய: ஸ்லிஷ்ட: ஸ து விலாஸ: ஸ்யாத் || 15 ||
 மால்யாச்சா²த³நபூ⁴ஷண விஸேபநாநாமநாத³ந்யாஸ: |
 ஸ்வல்போ⁵பி பராம் ஸோபா⁴ம் ஜநயதி யஸ்மாத்து விச்சி²தி: || 16 ||
 விவிதா⁴நாமர்²நாம் வாக³ங்கா³ஹார்யஸுத்த்வாநாம் |
 மத³ராக³ஹர்ஷஜநிதோ வ்யத்யாஸோ விப்⁴ரமோ ஜ்ஞேய: || 17 ||
 ஸ்மிதருதி³தஹஸிதப⁴யஹர்ஷக³ர்வது: ³க²ஸ்ரமாபி⁴லாஷாணம் |
 ஸங்கரகரணம் ஹர்ஷாத³ஸக்ரு²த் கிலிகிஞ்சிதம் ஜ்ஞேயம் || 18 ||
 இஷ்டஜநஸ்ய கதா²யாம் லீலாஹேலாதி³த³ர்ஸநே வாபி |
 தத்³பா⁴வபா⁴வநாக்ரு²தமுக்²தம் மோட்டாயிதம் நாம || 19 ||
 கேஸஸ்தநத⁴ராதி³க்³ரஹணாத³திஹர்ஷஸம்⁴ர்மோத்²பந்நம் |
 குட்டமிதம் விஜ்ஞேஅயம் ஸுக²மபி து: ³கோ²பசாரேண || 20 || |
 இஷ்டாநாம் பா⁴வாநாம் ப்ராப்தாவபி⁴மாநக³ர்வஸம்பூ⁴த: |
 ஸ்த்ரீ¹ணமநாத³ர்³க்ரு²தோ பி³ப்³போ³கோ நாம விஜ்ஞேய: || 21 ||
 ஹஸ்தபாதா³ங்க³விந்யாஸோ ப்⁴ருநேத்ரோஷ்ட²ப்ரயோஜித: |
 ஸௌகுமார்யாத³ப⁴வேத்³யஸ்து லலிதம் தத்³ப்ரகீ³திதம் || 22 ||
 [கரசரணங்க³ந்யாஸ: ஸப்⁴ருநேத்ரோஷ்ட²ஸம்ப்ரயுக்தஸ்து |
 ஸுகுமாரவிதா⁴நே ஸ்த்ரீ¹பி⁴உரிதீ³த³ம் ஸ்ம்ரு²தம் லலிதம்] || 23 ||
 வாக்யாநாம் ப்ரீதியுக்தாநாம் ப்ராப்தாநாம் யத³பா⁴ஷணம் |
 வ்யாஜாத்ஸ்வபா⁴வதோ வாபி விஹ்ரு²தம் நாம தத்³ப⁴வேத் || 24 ||

[ப்ராப்தாநாமபி வசஸாம் க்ரியதே யத³பா⁴ஷணம் ஹ்ரியா ஸ்தரீபி:4 |
வ்யாஜாத்ஸ்வபா⁴வதோ வாப்யேதத்ஸமுதா³ஹ்ரு³தம் விஹ்ரு³தம்] || 25 ||

ஸோபா⁴ காந்திஸ்ச தீ³ப்திஸ்ச ததா² மாதூ⁴ர்யமேவ ச |
தை⁴ர்யம் ப்ராக்³ல்ப்யமௌதா³ர்யமித்யேதே ஸ்யுரயத்நஜா: || 26 ||

ருபயௌவநலாவண்யைருபபோ⁴கோ³பப்³ரு³ம்ஹிதை: |
அலங்கரணமங்கா³நாம் ஸோபே⁴தி பரிகீர்திதா || 27 ||

விஜ்ஞேயா ச ததா² காந்தி: ஸோபை⁴வாபூர்ணமந்மதா² |
காந்திரேவாதிவிஸ்தீர்ணா தீ³ப்திரித்யபி⁴தீ⁴யதே || 28 ||

ஸர்வாவஸ்தா²விஸேஷேஷு தீ³ப்தேஷு லலிதேஷு ச |
அநுல்ப³ணத்வம் சேஷ்டாயா மாதூ⁴ர்யமிதி ஸம்ஜ்ஞிதம் || 29 ||

சாபலேநாநுபஹதா ஸர்வார்தே²ஷ்வவிகத்த²நா |
ஸ்வாபா⁴விகீ சித்தவ்ரு³த்திர்தை⁴ர்யமித்யபி⁴தீ⁴யதே || 30 ||

ப்ரயோக³நிஸ்ஸாத்⁴வஸதா ப்ராக்³ல்ப்யம் ஸமுதா³ஹ்ரு³தம் |
ஓளதா³ர்யம் ப்ரஸ்ரய: ப்ரோக்த: ஸர்வாவஸ்தா²நுகோ³ பு³தை:4 || 31 ||

ஸுகுமாரே ப⁴வந்த்யேதே ப்ரயோகே³ லலிதாத்த்மிகே |
விலாஸலலிதே ஹித்வா தீ³ப்தே⁵ப்யேதே ப⁴வந்தி ஹி || 32 ||

ஸோபா⁴ விலாஸோ மாதூ⁴ர்யம் ஸ்தை²ர்யம் கா³ம்பீ⁴ர்யமேவ ச |
லலிதௌதா³ர்யதேஜாம்ஸி ஸத்த்வபே⁴தா³ஸ்து பௌருஷா: || 33 ||

தா³க்ஷயம் ஸௌர்யமதோ²த்ஸாஹோ நீசார்தே²ஷு ஜுகு³ப்ஸநம் |
உத்தமைஸ்ச கு³ண: ஸ்பர்தா⁴ யத: ஸோபே⁴தி ஸா ஸம்ரு³தா || 34 ||

தீ⁴ரஸஞ்சாரிணீ தீ³ரு³ஷ்டிர்க்³திர்கோ³வ்ரு³ஷ்பா⁴ஞ்சிதா |
ஸ்தித்யூர்வமதா²லாபோ விலாஸ இதி கீர்தித: || 35 ||

அப்யாஸத்கரணநாம் து ஸ்லிஷ்டத்வம் யத்ர ஜாயதே |
மஹத்ஸ்வபி விகாரேஷு தந்மாதூ⁴ர்யமிதி ஸம்ரு³தம் || 36 ||

த⁴ர்மா²ர்த²காமஸம்யுக்தாச்சு²பா⁴ஸு⁴ஸமுத்தி²தாத் |
வ்யவஸாயாதீ³சலநம் ஸ்தை²ர்யமித்யபி⁴ஸம்ஜ்ஞிதம் || 37 ||

யஸ்ய ப்ரபா⁴வாதா³காரா ஹர்ஷக்ரோத⁴ப்யாதி³ஷு |

பா⁴வேஷு நோபலக்ஷயந்தே தத்³கா³ம்பீ⁴ர்யமிதி ஸ்ம்ரு²தம் || 38 ||

அபு³த்³தி⁴பூர்வகம் யத்து நிர்விகாரஸ்வபா⁴ஜம் |

ஸ்ரு²ங்கா³ராகாரசேஷ்டத்வம் லலிதம் தது³தா³ஹ்ரு²தம் || 39 ||

தா³நமப்⁴யுபபத்தி³ச் ச ததா² ச ப்ரியபா⁴ஷணம் |

ஸ்வஜநே ச பரே வாயி ததௌ³தா³ர்யம் ப்ரகீ³ர்திதம் || 40 ||

அதி⁴க்ஷேபாவமாநாதே³ ப்ரயுக்தஸ்ய பரேண யத் |

ப்ராணத்யயே⁵ப்யஸஹநம் தத்தேஜ: ஸமுதா³ஹ்ரு²தம் || 41 ||

ஸத்த்வஜோ⁵பி⁴நயோ: பூர்வம் மயா ப்ரோக்தஹ் த்³விஜோத்தமா: |

ஸாரீரம் சாப்யாபி⁴நயம் வ்யாக்²யாஸ்யாம்யநுபூர்வஸ: || 42 ||

ஷடா³த்மகஸ்து ஸாரீரோ வாக்யம் ஸுசாங்குரஸ்ததா² |

ஸாகா² நாட்யாயிதம் சைவ நிவ்ரு²த்த்யங்குர ஏவ ச || 43 ||

நாநாரஸார்த²யுக்தைர்வ்ரு²த்தநிப³ந்தை⁴ க்ரு²த: ஸதுர்ணபதை³ |

ப்ராக்ரு²தஸம்ஸ்க்ரு²தபாடோ² வாக்யாபி⁴நயோ ப்³தை⁴ர்ஜ்ஞேய: || 44 ||

வாக்யர்தோ² வாக்யம் வா ஸத்த்வாங்கை³ ஸுச்யதே யதா³ பூர்வம் |

பஸ்சாத்³வாக்யாபி⁴நய: ஸுசேத்யபி⁴ஸம்ஜ்ஞிதா ஸா து || 45 ||

ஹ்ரு²த³யஸ்தோ² நிர்வசநைரங்கா³பி⁴நய: க்ரு²தோ நிபுணஸாத்³ய: |

ஸுசைவோத்பத்திக்ரு²தோ விஜ்ஞேயஸ்த்வங்குராபி⁴நய: || 46 ||

யத்து ஸிரோமு²ஜங்கோ⁴ருபாணிபாதை³ர்யதா²க்ரமம் க்ரியதே |

ஸாகா²த³ர்ஸநமார்க:³ ஸாகா²பி⁴நய: ஸ விஜ்ஞேய: || 47 ||

நாட்யாயிதமுபசாரைய: க்ரியதே⁵பி⁴நயஸுசயா நாட்யே |

காலப்ரகர்ஷஹேதோ: ப்ரவேஸகை: ஸங்க³மோ யாவத் || 48 ||

ஸ்ததா²நே த்⁴ருவாஸ்வபி⁴நயோ ய: க்ரியதே ஹர்ஷஸோகரோஷாத்³யை: |

பா⁴வரஸஸம்ப்ரயுக்தைர்ஜ்ஞேயம் நாட்யாயிதம் தத³பி || 49 ||

யத்ராந்யோக்தம் வாக்யம் ஸுசாபி⁴நயேந யோஜ்யேத³நய: |

தத்ஸம்ப்³ந்தா⁴ர்த²கத²ம் ப⁴வேந்நிவ்ரு²த்த்யங்குர: ஸோ⁵த² || 50 ||

ஏதேஷாம் து ப⁴வேந்மார்கோ³ யதா²பா⁴வரஸாந்வித: |

காவ்யவஸ்துஷு நி³ர்தி³ஷ்டோ த்³வாத்³ஸாபி⁴நயாத்மக: || 51 ||

ஆலாபஸ்ச ப்ரலாபஸ்ச விலாப: ஸ்யாத்ததை²வ ச |
 அநுலாபோ⁵த² ஸம்லாபஸ்த்வபலாபஸ்ததை²வ ச || 52 ||

ஸந்தே³ஸாஸ்சாதிதே³ஸஸ்ச நிர்தே³ஸ: ஸ்யாத்ததா²பர: |
 உபதே³ஸோ⁵பதே³ஸஸ்ச வ்யபதே³ஸஸ்ச கீர்தித: || 53 ||

ஆபா⁴ஷணம் து யத்³வாக்யமாலாபோ நாம ஸ ஸ்ம்ரு²: |
 அநர்த²கம் வசோ யத்து ப்ரலாப: ஸ து கீர்தித: || 54 ||

கருணப்ரப⁴வோ யஸ்து விலாப: ஸ து கீர்தித: |
 ப³ஹுஸோ⁵பி⁴ஹிதம் வாக்யமநுலாப இதி ஸ்ம்ரு²: || 55 ||

உக்திப்ரத்யுக்திஸம்யுக்த: ஸம்லாப இதி கீர்தித: |
 பூர்வோக்தஸ்யாந்யதா²வாதோ³ ஹ்யபலாப இதி ஸ்ம்ரு²: || 56 ||

ததி³த³ம் வசநம் ப்³ருஹீத்யேஷ ஸந்தே³ஸ உச்யதே |
 யத்த்வயோக்தம் மயோக்தம் தத்ஸோ⁵திதே³ஸ இதி ஸ்ம்ரு²: || 57 ||

ஸ ஏஷோ⁵ஹம் ப்³ரவீமீதி நிர்தே³ஸ இதி கீர்தித: |
 வ்யாஜாந்தரேண கத²நம் வ்யபதே³ஸ இஹோச்யதே || 58 ||

இத³ம் குரு க்³ரு'ஹாணேதி ஹ்யபதே³ஸ: ப்ரகீர்தித: |
 அந்யார்த²கத²நம் யத் ஸ்யாத் ஸோ⁵பதே³ஸ: ப்ரகீர்தித: || 59 ||

ஏதே மார்கா³ஸ்து விஜ்ஞேயா: ஸர்வாபி⁴நயயோஜகா: |
 ஸப்தப்ரகாரமேதேஷாம் புநர்வக்ஷயாமி லக்ஷணம் || 60 ||

ப்ரத்யக்ஷஸ்ச பரோக்ஷஸ்ச ததா² காலக்ரு²தாஸ்த்ரய: |
 ஆத்மஸ்த²ஸ்ச பரஸ்த²ஸ்ச ப்ரகாரா: ஸப்த ஏவ து || 61 ||

ஏஷா ப்³ரவீமி நாஹம் போ⁴ வதா³மீதி ச யத்³வச: |
 ப்ரத்யக்ஷஸ்ச பரோக்ஷஸ்ச வர்தமாநஸ்ச தத்³ப⁴வேத் || 62 ||

அஹம் கரோமி க³ச்சா²மி வதா³மி வசநம் தவ |
 ஆத்மஸ்தோ² வர்தமாநஸ்ச ப்ரத்யக்ஷஸ்சைவ ஸ ஸ்ம்ரு²: || 63 ||

கரிஷ்யாமி க³மிஷ்யாமி வதி³ஷ்யாமீதி யத்³வச: |
 ஆத்மஸ்த²ஸ்ச பரோக்ஷஸ்ச ப⁴விஷ்யத்த்கால ஏவ ச || 64 ||

ஹதா ஜிதா ச ப⁴க்³நாஸ்ச மயா ஸர்வே த்³விஷத்³க³ண: |
 ஆத்மஸ்த²ஸ்ச பரோக்ஷஸ்ச வ்ரு²த்த்காலஸ்ச ஸ ஸ்ம்ரு²: || 65 ||

[த்வயா ஹத ஜிதாஸ்சேதி யோ வதே³ந்நாட்யகர்மணி |
பரோக்ஷஸ்ச பரஸ்த²ஸ்ச வ்ருத்தகாலஸ்ததை²வ ச || 66 ||

ஏஷ ப்³ரவீமி குருதே க³ச்ச²தீத்யாதி³ யத்³வச: |
பரஸ்தோ² வர்தமாநஸ்ச (ப்ரத்யக்ஷஸ்ச) ப⁴வேத்ததா² || 67 ||

ஸ க³ச்ச²தி கரோதீதி வசநம் யது³தாஹ்ரு²தம் |
பரஸ்த²ம் வர்தமாநம் ச பரோக்ஷம் சைவ தத்³ப⁴வேத் || 68 ||

கரிஷ்யந்தி க³மிஷ்யந்தி வதி³ஷ்யந்தீதி யத்³வச: |
பரஸ்த²மேஷ்யத்தகாலம் ச பரோக்ஷம் சைவ தத்³ப⁴வேத் || 69 ||

ஹஸ்தமந்தரத: க்ரு²த்வா யத்³வதே³ந்நாட்யகர்மணி |
ஆத்மஸ்த²ம் ஹ்ரு²த³யஸ்த²ம் ச பரோக்ஷம் சைவ தந்மதம் || 70 ||

பரேஷாமாத்மநஸ்சைவ காலஸ்ய ச விஸேஷணாத் |
ஸப்தப்ரகாரஸ்யாஸ்யைவ பே⁴தா³ ஜ்ஞேயா அநேகதா⁴ || 71 ||

ஏதே ப்ரயோகா³ விஜ்ஞேயா மார்கா³பி⁴ந்யயோஜிதா: |
ஏதஷ்விஹ விநிஷ்பந்நோ விவிதோ⁴பி⁴ந்யோ ப⁴வேத் || 72 ||

ஸிரோ ஹஸ்தகஃவக்ஷோஜங்கோ⁴ருகரணேஷு து |
ஸம: கர்மவிபா⁴கோ³ ய: ஸாமாந்யாபி⁴ந்யஸ்து ஸ: || 73 ||

லலிதைர்ஹஸ்தஸஞ்சாரஸ்ததா² ம்ரு²த்³வங்க³சேஷ்டிதை: |
அபி⁴நேயஸ்து நாட்யஜ்ஞை ரஸபா⁴வஸமந்விதை: || 74 ||

அநுத்³த⁴தமஸம்ப்⁴ராந்தமநாவித்³தா⁴ங்க³சேஷ்டிதம் |
லயதாலகலாபாதப்ரமாணநியதாத்தமகம் || 75 ||

ஸுவிப⁴க்தபதா³லாபமநிஷ்ட²ரமகாஹலம் |
யத்³த்³ரு²ஸம் ப⁴வேந்நாட்யம் ஜ்ஞேயமாப்யந்தரம் து தத் || 76 ||

ஏததே³வ விபர்யஸ்தம் ஸ்வச்ச²ந்த³க³திசேஷ்டிதம் |
அநிப³த்³த⁴கீ³தவாத்³யம் நாட்யம் பா³ஹ்யமிதி ஸ்ம்ரு²தம் || 77 ||

லக்ஷணாப்யந்தரத்வாத்³தி⁴ ததா³ப்யந்தரமிஷ்யதே |
ஸாஸ்த்ரபா³ஹ்யம் ப⁴வேத்³யத்து தத்³பா³ஹ்யமிதி ப⁴ண்யதே || 78 ||

அநேந லக்ஷயதே யஸ்மாத் ப்ரயோக: ³ கர்ம சைவ ஹி |

தஸ்மால்லக்ஷணமேதத்³தி⁴ நாட்யே⁵ஸ்மிந் ஸம்ப்ரயோஜிதம் || 79 ||

அநாசார்யோஷிதா யே ச யே ச ஸாஸ்தரப³ஹிஷ்க்ரு³தா: |

பா³ஹ்யம் ப்ரயுஞ்ஜதே தே து அஜ்ஞாத்வாசார்யகீம் க்ரியாம் || 80 ||

ஸப்த³ம் ஸ்பர்ஸம் ச ரூபம் ச ரஸம் க³ந்த⁴ம் ததை²வ ச |

இந்த³ரியாநீ இந்த³ரியார்தா²ம்ஸ்ச பா⁴வைரபி⁴நயேத்³பு³த:⁴ || 81 ||

க்ரு³த்வா ஸாசீக்ரு³தாம் த்³ரு³ஷ்டிம் ஸிர: பார்ஸ்வநதம் ததா² |

தர்ஜனீ கர்ணதே³ஸே ச பு³த:⁴ ஸப்த³ம் விநிர்தி³ஸேத் || 82 ||

கிஞ்சிதா³குஞ்சிதே நேத்ரே க்ரு³த்வா ப்⁴ருக்ஷேபமேவ ச |

ததா²ம்⁵ஸக³ண்ட³யோ: ஸ்பர்ஸாத் ஸ்பர்ஸமேவம் விநிர்தி³ஸேத் || 83 ||

க்ரு³த்வா பதாகௌ மூர்த⁴ஸ்தௌ² கிஞ்சித்ப்ரசலிதாநந: |

நிர்வர்ணயந்த்யா த்³ரு³ஷ்ட்யா ச ரூபம் த்வபி⁴நயேத்³ பு³த:⁴ || 84 ||

கிஞ்சிதா³குஞ்சிதே நேத்ரே க்ரு³த்வோத்²பு²ல்லாம் ச நாஸிகாம் |

ஏகோச்ச²வாஸேந சேஷ்டௌ து ரஸக³ந்தௌ⁴ விநிர்தி³ஸேத் || 85 ||

பஞ்சாநாமிந்த³ரியார்தா²நாம் பா⁴வா ஹ்யேதே⁵நுபா⁴விந: |

ஸ்ரோத்ரவங்நேத்ரஜிஹ்வாநாம் க்⁴ராணஸ்ய ச ததை²வ ஹி || 86 ||

இந்த³ரியார்தா:² ஸமநஸோ ப⁴வந்தி ஹ்யநுபா⁴விந: |

ந வேத்தி ஹ்யமநா: கிஞ்சித்³விஷயம் பஞ்சதா⁴க³தம் || 87 ||

மநஸஸ்த்ரிவிதோ⁴ பா⁴வோ விஜ்ஞேயோ⁵பி⁴நயே பு³தை:⁴ |

இஷ்டஸ்ததா² ஹ்யநிஷ்டஸ்ச மத்⁴யஸ்த²ஸ்ச ததை²வ ஹி || 88 ||

ப்ரஹ்லாத³நேந கா³த்ரஸ்ய ததா² புலகிதேந ச |

வத்³நஸ்ய விகாஸேந குர்யாதி³ஷ்டநித்³ர்ஸநம் || 89 ||

இஷ்டே ஸப்த³தே³ ததா² ரூபே ஸ்பர்ஸே க³ந்தே⁴ ததா² ரஸே |

இந்த³ரியைம்மநஸா ப்ராப்தை: ஸௌமுக்²யம் ஸம்ப்ரத³ர்ஸயேத் || 90 ||

பராவ்ரு³த்தேந ஸிரஸா நேத்ரநாஸாவிசர்ஷண: |

சக்ஷுஷஸ்சாப்ரதா³நேந ஹ்யநிஷ்டமபி⁴நிர்தி³ஸேத் || 91 ||

நாதிஹ்ரு³ஷ்டேந மநஸா ந சாத்யர்த²ஜு³ப்யா |

மத்⁴யஸ்த²நைவ பா⁴வேந மத்⁴யஸ்த²மபி⁴நிர்தி³ஸேத் || 92 ||

தேநேத³ம் தஸ்ய வாபீத³ம் ஸ ஏவம் ப்ரகரோதி வா |
 பரோக்ஷாபி⁴நயோ யஸ்து மத்யஸ்த² இதி ஸ ஸ்ம்ரு³: || 93 ||
 ஆத்மாநுபா⁴வீ யோ⁵ர்த:2 ஸ்யாதா³த்மஸ்த² இதி ஸ ஸ்ம்ரு³: |
 பரார்த²வர்ணநா யத்ர பரஸ்த:2 ஸ து ஸம்ஜ்ஞித: || 94 ||
 ப்ராயேண ஸர்வபா⁴வாநாம் காமாந்நிஷ்பத்திரிஷ்யதே |
 ஸ சேச்சா²கு³ணஸம்பந்நோ ப்³ஹுதா⁴ பரிகல்பித: || 95 ||
 த⁴ர்மகாமோ⁵ர்த²காமஸ்ச மோக்ஷகாமஸ்ததை²வ ச |
 ஸ்த்ரீபும்ஸயோஸ்து யோகோ³ ய: ஸ து காம இதி ஸ்ம்ரு³: || 96 ||
 ஸர்வஸ்யைவ ஹி லோகஸ்ய ஸுக²து:3²நிப³ர்ஹண: |
 பூ⁴யிஷ்ட²ம் த்³ரு³ஷ்யதே காம: ஸ ஸுக²ம் வ்யஸநேஷ்வபி || 97 ||
 ய: ஸ்த்ரீபுருஷஸம்யோகோ³ ரதிஸம்போ⁴க³காரக: |
 ஸ ஸ்ரு³ங்கா³ர இதி ஜ்ஞேய உபசாரக்ரு³: ஸூப:4 || 98 ||
 பூ⁴யிஷ்ட²மேவ லோகோ⁵யம் ஸுக²மிச்ச²தி ஸர்வதா³ |
 ஸுக²ஸ்ய ஹி ஸ்த்ரியோ மூலம் நாநா ஸீலாஸ்சா தா:புந: || 99 ||
 தே³வதா³நவக³ந்த⁴ர்வரக்ஷோநாக³பதத்ரிணாம் |
 பிஸாசயக்ஷவ்யாலாநாம் நரவாநரஹஸ்திநாம் || 100 ||
 ம்ரு³க³மீநோஷ்ட்ரமகரக²ரஸூகரவாஜிநாம் |
 மஹீஷாஜக³வாதீ³நாம் துல்யஸீலா: ஸ்த்ரிய: ஸ்ம்ரு³:தா: || 101 ||
 ஸ்நிக்³தை⁴ரங்கை³ருபாங்கை³ஸ்ச ஸ்தி²ரா மந்த³நிமேஷ்ணி |
 அரோகா³ தீ³ப்த்யுபேதா ச தா³நஸைத்த்வார்ஜவாந்விதா || 102 ||
 அல்பஸ்வேதா³ ஸமரதா ஸ்வல்பபு⁴க் ஸுரதப்ரியா |
 க³ந்த⁴புஷ்பரதா ஹ்ரு³த்யா தே³வஸீலாங்க³நா ஸ்ம்ரு³:தா || 103 ||
 அத⁴ர்மஸாட்²யாபி⁴ரதா ஸ்தி²ரக்ரோதா⁴திநிஷ்²ரா |
 மத்யமாம்ஸப்ரிஅயா நித்யம் கோபநா சாதிமாநிநீ || 104 ||
 சபலா சாதிலுப்³தா⁴ ச பருஷா கலஹப்ரியா |
 ஈர்ஷ்யாஸீலா சஸநேஹா சாஸூரம் ஸீலமாஸ்ரிதா ,, 105 ||
 க்ரீடா³பரா சாருநேத்ரா நக²த³ந்தை: ஸுபுஷ்பிதை: |
 ஸ்வ⁵ங்க³ ச ஸ்தி²ரபா⁴ஷீ ச மந்தா³ப்த்யா ரதிப்ரியா || 106 ||

கீ³தே வாத்தீ³யே ச ந்ரு³த்தே ச ரதா ஹ்ரு³ஷ்டா ம்ரு³ஜாவதீ³ |
க³ந்த⁴ர்வஸத்த்வா விஜ்ஞேயா ஸ்நிக்³த⁴த்வக்கேஸலோசநா || 107 ||

ப்³ரு³ஹுத்³வ்யாயதஸர்வாங்கீ³ ரக்தவிஸ்தீர்ணலோசநா |
க²ரரோமா தி³வாஸ்வந்நிரதாத்யுச்சபா⁴ஷ்ணீ || 108 ||

நக²த³ந்தக்ஷதகா¹ க்ரோதே⁴ர்ஷ்யாகலஹப்ரியா |
நிஸாவிஹாரஸீலா ச ராக்ஷஸம் சீலமாஸ்ரிதா || 109 ||

தீக்ஷணநாஸாக்³ரத³ஸநா ஸுதநுஸ்தாம்ரலோசநா |
நீலோத்பலஸவர்ணா ச ஸ்வந்நஸீலா⁵திகோபநா || 110 ||

திர்யக்³க³திஸ்சலாரம்பா⁴ ப³ஹுஸ்வாஸாதிமாநிநீ |
க³ந்த⁴மால்யாஸவரதாநாக³ஸத்த்வா⁵ங்க³நா ஸம்ரு³தா || 111 ||

அத்யந்தவ்யாவ்ரு³தாஸ்யா ச தீக்ஷணஸீலா ஸரித்ப்ரியா |
ஸுராஸவக்ஷீரரதா ப³ஹ்வபத்யா ப²லப்ரியா || 112 ||

நித்யம் ஸ்வஸநஸீலாச ததோ²த்³யாநவநப்ரியா |
சபலா ப³ஹுவாக்சீ²க்⁴ரா ஶாகுநம் ஸத்த்வமாஸ்ரிதா || 113 ||

ஊநாதி⁴காங்கு³லிகரா ராத்ரௌ நிஷ்குடசாரிணி |
பா³லோத்³வேஜநஸீலா ச பிஸுநா க்லிஷ்டபா⁴ஷ்ணீ || 114 ||

ஸுரதே குத்ஸிதாசாரா ரோமஸாங்கீ³ மஹாஸ்வநா |
பிஸாசஸத்த்வா விஜ்ஞேயா மத்³யமாம்ஸப³லிப்ரியா || 115 ||

ஸ்வந்நப்ரஸ்வேத³நாங்கீ³ ச ஸ்தி²ரஸ்யாஸநப்ரியா |
மேதா⁴விநீ பு³த்³தி⁴மதீ மத்³யக³ந்தா⁴மிஷ்ப்ரியா ,, 116,,
சிரத்³ரு³ஷ்டேஷு ஹர்ஷம் ச க்ரு³தஜ்ஞுத்வாது³பைதி ஸா |
அதீ³ர்⁴க⁴ஸாயிநீ சைவ யக்ஷஸீலா⁵ங்க³நா ஸம்ரு³தா || 117 ||

துல்யமாநாவமாநா யா பருஷத்வக் க²ரஸ்வரா |
ஸடா²ந்ரு³தோத்³த⁴தகதா² வ்யாலஸத்த்வா ச பிங்க³த்³ரு³க் || 118 ||

விப⁴க்தாங்கீ³ க்ரு³தஜ்ஞா ச கு³ருதே³வத்³விஜப்ரியா |
த⁴ர்மகாமார்²நிரதா ஹ்யஹங்காரவிவர்ஜிதா |
ஸுஹ்ரு³த்ப்ரியா ஸுஸீலா ச மாநுஷம் ஸத்த்வமாஸ்ரிதா || 120 ||

ஸம்ஹதால்பதநுர்ஹ்ரு¹ஷ்டா பிங்க³ரோமா ச²லப்ரியா |
 ப்ரக³ல்பா⁴ சபலா தீக்ஷ¹ண வ்ரு¹க்ஷாராமவநப்ரியா || 121 ||

ஸ்வல்பமப்யுபகாரம் து நித்யம் யா ப³ஹுமந்யதே |
 ப்ரஸஹ்யரதிஸீலா ச வாநரம் ஸத்த்வமாஸ்ரிதா || 122 ||

மஹாஹநுலலாடா ச ஸரீ¹ரோபசயாந்விதா |
 பிங்கா³க்ஷீ ரோமஸாங்கீ³ ச க³ந்த⁴மால்யாஸவப்ரியா || 123 ||

கோபநா ஸ்தி²ரசித்தா ச ஜலோத்³யாநவநப்ரியா |
 மது⁴ராபி⁴ரதா சைவ ஹஸ்திஸுத்த்வா ப்ரகீ¹ர்திதா || 124 ||

ஸ்வல்போத³ரீ ப⁴க்³நநாஸா தநுஜங்கா⁴ வநப்ரியா |
 சலவீஸ்தீர்ணநயநா சபலா ஸீக்⁴ரகா³மிநீ || 125 ||

தீ³வாத்ராஸபரா நித்யம் கீ³தவாத்³யரதிப்ரியா |
 நிவாஸஸ்தி²ரசித்தா ச ம்ரு¹க்³ஸுத்த்வா ப்ரகீ¹ர்திதா || 126 ||

தீ³ர்க⁴பீ¹நோந்ந்தோரஸ்கா சலா நாதிநிமேஷிணீ |
 ப³ஹு⁴ப்ரு¹த்யா ப³ஹுஸுதா மத்ஸ்யஸுத்த்வா ஜலப்ரியா || 127 ||

லம்போ³ஷ்ட² ஸ்வேத³ப³ஹுலா கிஞ்சித்³விகடகா³மிநீ |
 க்ரு¹ஸோத³ரீ புஷ்ப²லலவணம்லகடுப்ரியா || 128 ||

உத்³ப³ந்த⁴கடிபார்ஸ்வா ச க²ரநிஷ்ட²ரபா⁴ஷிணீ |
 அத்யுந்ந்தகடீக்³ரீவா உஷ்ட்ரஸுத்த்வா⁵டவீப்ரியா || 129 ||

ஸ்தூ²லஸீர்ஷாஞ்சிதக்³ரீவா தா³ரிதாஸ்யா மஹஸ்வநா |
 ஜ்ஞேயா மகரஸுத்த்வா ச க்ரூரா மத்ஸ்யகு³ஷிணீயுதா || 130 ||

ஸ்தூ²லஜிஹ்வோஷ்ட²த³ஸநா ருக்ஷத்வக்கடுபா⁴ஷிணீ |
 ரதியுத்³த⁴கரீ த்⁴ரு¹ஷ்டா நக²த³ந்தக்ஷதப்ரியா || 131 ||

ஸபத்நீத்³வேஷிணீ த³க்ஷா சபலா ஸீக்⁴ரகா³மிநீ |
 ஸரோகா³ ப³ஹ்வபத்யா ச க²ரஸுத்த்வா ப்ரகீ¹ர்திதா || 132 ||

தீ³ர்க⁴ப்ரு¹ஷ்டோ²த³ரமுக்² ரோமஸாலீ ப³லாந்விதா |
 ஸுஸங்க்ஷிப்தலலாடா ச கந்த³முலப²லப்ரியா || 133 ||

க்ரு¹ஷ்ட¹ண த³ம்ஷ்டோத்கடமுக்² ஹ்ரஸ்வோத³ரஸிரோருஹா |
 ஹீநாசாரா ப³ஹ்வபத்யா ஸௌகரம் ஸத்த்வமாஸ்ரிதா || 134 ||

ஸ்தி²ரா விப⁴க்தபார்ஸ்வோருகட்ப்ரு²ஷ்ட²ஸிரோத⁴ரா |
ஸுப⁴கா³ தா³நஸீலா ச ரு²ஜுஸ்து²ஸஸிரோருஹா || 135 ||

க்ரு²ஸா சஞ்சலசித்தா ச ஸ்நிக்³த⁴வாக்²க்⁴ரகா³மிநீ |
காமக்ரோத⁴பரா சைவ ஹயஸுத்தவாங்க³நா ஸ்ம்ரு²தா || 136 ||

ஸ்து²லப்ரு²ஷ்டா²க்ஷி³த³ஸநா தநுபார்ஸ்வோத³ரா ஸ்தி²ரா |
ஹிரோமாஞ்சிதா ரௌத்³ரீ லோகத்³விஷ்டா ரதிப்ரியா || 137 ||

கிஞ்சிது³ந்நதவக்த்ரா ச ஜலகரீ³டா³வநப்ரியா |
ப்³ரு²ஹல்லலாடா ஸுஸ்ரோணீ மாஹிஷம் ஸுத்தவமாஸ்ரிதா || 138 ||

க்ரு²ஸா தநுபு⁴ஜோரஸ்கா நிஷ்டப்³த⁴ஸ்தி²ரலோசநா |
ஸங்க்ஷிப்தபாணிபாதா³ ச ஸலக்ஷ்மரோமஸமாசிதா || 139 ||

ப⁴யஸீலா ஜலோத்³விக்³நா ப³ஹ்வபத்யா வநப்ரியா |
சஞ்சலா ஸீக்⁴ரக³மநா ஹயஜஸுத்தவா⁵ங்க³நா ஸ்ம்ரு²தா || 140 ||

உத்³ப்³ந்த⁴கா³த்ரநயநா விஜ்ரு²ம்⁴ண்பராயணா |
தீ³ர்கா⁴ல்பவத³நா ஸ்வல்பபாணிபாத³வியூ⁴ஷிதா || 141 ||

உச்ச:ஸ்வநா ஸ்வல்பநித்³ரா க்ரோத⁴நா ஸுக்ரு²தப்ரியா |
ஹீநாசாரா க்ரு²தஜ்ஞா ச ஸ்வஸீலா பரிகீர்திதா || 142 ||

ப்ரு²து²பீநாந்நதஸ்ரோணீ தநுஜங்கா⁴ ஸுஹ்ரு²தப்ரியா |
ஸங்க்ஷிப்தபாணிபாதா³ ச த்³ரு²டா⁴ரம்பா⁴ ப்ரஜாஹிதா || 143 ||

பித்ரு²தே³வார்சநரதா ஸத்யஸௌசகு³ருப்ரியா |
ஸ்தி²ரா பரிக்லேஸஸஹா க³வாம் ஸுத்தவம் ஸமாஸ்ரிதா || 144 ||

நாநாஸீலா: ஸ்த்ரியோ ஜ்ஞோயா: ஸ்வம் ஸ்வம் ஸுத்தவம் ஸமாஸ்ரிதா: |
விஜ்ஞாய ச யதா²ஸுத்தவமுபலேஸவேத தா: புந: || 145 ||

உபசாரோ யதா²ஸுத்தவம் ஸ்த்ரீ²ணமல்போ⁵பி ஹர்ஷத: ³ |
மஹாநயநயதா²யுக்²தோ நைவ துஷ்டிகரோ ப⁴வேத் || 146 ||

யதா² ஸம்ப்ரர்தி²தாவாப்த்யா ரதி: ஸமுபஜாயதே |
ஸ்த்ரீ²புமஸயோஸ்ச ரத்யர்த²முபசாரோ விதீ⁴யதே || 147 ||

த⁴ர்மார்த²ம் ஹி தபஸ்சர்யா ஸுகா²ர்த²ம் த⁴ர்ம இஷ்யதே |

ஸுக²ஸ்ய மூலம் ப்ரமதா³ஸ்தாஸு ஸம்போ⁴க³ இஷ்யதே || 148 ||

காமோபபா⁴கோ³ த்³விவிதோ⁴ நாட்யத⁴ர்மே⁵பி⁴தீ⁴யதே |
பா³ஹ்யாப்யந்தரதஸ்சைவ நாரீபுருஷஸம்ஸ்ய: || 149 ||

ஆப்யந்தர: பார்தி²வாநாம் ஸ ச கார்யஸ்து நாடகே |
பா³ஹ்யோ வேஸ்யாக³தஸ்சைவ ஸ ச ப்ரகரணே ப⁴வேத் || 150 ||

தத்ர ராஜோபபோ⁴க³ம் து வ்யாக்²யாஸ்யாம்யநுபூர்வஸ: |
உபசாரவிதி⁴ம் ஸம்யக் காமதந்த்ரஸமுத்தி²தம் || 151 ||

த்ரிவிதா⁴ ப்ரக்ரு²தி: ஸ்த்ரீணம் நாநாஸத்தவஸமுத்³ப⁴வா |
பா³ஹ்யா சாப்யந்தரா சைவ ஸ்யாத்³பா³ஹ்யாப்யந்தராபரா || 152 ||

குலீநாப்யந்தரா ஜ்ஞோயா பா³ஹ்யா வேஸ்யாங்க³நா ஸம்ரு²தா |
க்ரு²தஸௌசா து யா நாரீ ஸா பா³ஹ்யாப்யந்தரா ஸம்ரு²தா || 153 ||

அந்த:புரோபசாரே து குலஜா கந்யகாபி வா |
ந ஹி ராஜோபசாரே து பா³ஹ்யஸ்த்ரீபோ⁴க³ இஷ்யதே || 154 ||

ஆப்யந்தரோ ப⁴வேத்³ராஜ்ஞோ பா³ஹ்யோ பா³ஹ்யஜநஸ்ய ச |
தி³வ்யவேஸாங்க³நாநாம் ஹி ராஜ்ஞாம் ப⁴வதி ஸங்க³ம: || 155 ||

குலஜாகாமிதம் யச்ச தஜ்ஜ்ஞோயம் கந்யகாஸ்வபி |
யா சாபி வேஸ்யா ஸாப்யத்ர யதை²வ குலஜா ததா² || 156 ||

இஹ காமஸமுத்பதீர்நாநாபா⁴வஸமுத்³ப⁴வா |
ஸ்த்ரீணம் வா புருஷாணம் வா உத்தமாத⁴மமத்⁴யமா || 157 ||

ஸ்ரவணாத்³த்³ர்ஸநாத்³ரூபாத்³ங்க³லீலாவிசேஷ்டிதை: |
மது⁴ரைச்ச ஸமாலாபை: காம: ஸமுபஜாயதே || 158 ||

ரூபகு³ணாதி³ஸமேதம் கலாதி³விஜ்ஞாநயௌவநோபேதம் |
த்³ரு²ஷ்ட்வா புருஷவிஸேஷம் நாரீ மத³நாதூரா ப⁴வதி || 159 ||

தத: காமயமாநாநாம் ந்ரு²ணம் ஸ்த்ரீணமதா²பி ச |
காமாபா⁴வேங்கி³தாநீஹ தஜ்ஜ்ஞ: ஸமுபலக்ஷயேத் || 160 ||

லலிதா சலபக்ஷமா ச ததா² ச முகுலேக்ஷண |
ஸ்ரஸ்தோத்தரபுடா சைவ காம்யா த்³ரு²ஷ்டிர்⁴வேதி³ஹ || 161 ||

[வலிதாந்தா ஸலாலித்யஸம்மிதைர்வ்யஞ்ஜிதைரஸ்ததா² |
 த்³ரு'ஷ்டி: ஸா லலிதா நாம ஸ்த்ரீ'னாமர்தா⁴வலோகநே || 161 ||

ஈஷ்த்ஸம்ரக்தக³ண்ட³ஸ்து ஸஸ்வேத³லவசித்ரித: |
 ப்ரஸ்பந்த³மாநரோமாஞ்சோ முக²ராகோ³ ப⁴வேதி³ஹ || 163 ||

காம்யேநாங்க³விகாரேண ஸகடாக்ஷநிரீக்ஷிதை: |
 ததா²ப⁴ரணஸம்ஸ்பர்ஸை: கர்ணகண்டு³யநைரபி || 164 ||

அங்கு³ஷ்டா²க்³ரவிலிக²நை: ஸ்தநநாபி⁴ப்ரத³ர்ஸநை: |
 நக²நிஸ்தோத³நாச்சைவ கேஸஸம்யமநாத³பி || 165 ||

வேஸ்யாமேவம்விதை⁴ர்பா⁴வைர்லக்ஷயேந்மத³நாதூராம் |
 குலஜாயாஸ்ததா² சைவ ப்ரவக்ஷயாமீங்கி³தாநி து || 166 ||

ப்ரஹஸந்தீவ நேத்ராப்யாம் ப்ரததம் ச நிரீக்ஷதே |
 ஸ்மயதே ஸா நிக்³ட⁴ம் ச வாசம் சாதோ⁴முக்² வதே³த் || 167 ||

ஸ்மிதோத்தரா மந்த³வாக்யா ஸ்வேதா³காரநிக்³ஹநீ |
 ப்ரஸ்பந்தி³தாத⁴ரா சைவ சகிதா ச குலாங்க³நா || 168 ||

ஏவம்விதை:⁴ காமலிங்கை³ர்ப்ராப்தஸூரதோத்ஸவா |
 த³ஸஸ்தா²நக³தம் காமம் நாநாபா⁴வை: ப்ரத³ர்ஸயேத் || 169 ||

ப்ரத²மே த்வபி⁴லாஷ: ஸ்யாத்³ த்³விதீயே சிந்தநம் ப⁴வேத் |
 அநுஸ்ம்ரு'திஸ்த்ரு'தீயே து சதுர்தே² கு³ணகீர்தநம் || 170 ||

உத்³வேக:³ பஞ்சமே ப்ரோக்தோ விலாப: ஷஷ்ட² உச்சயதே |
 உந்மாத:³ ஸப்தமே ஜ்ஞேயோ ப⁴வேத்³வ்யாதி⁴ஸ்ததா²ஷ்டமே || 171 ||

நவமே ஜட³தா சைவ த³ஸமே மரணம் ப⁴வேத் |
 ஸ்த்ரீபும்ஸயோரேஷ விதி⁴ர்லக்ஷணம் ச நிபோ³த⁴த || 172 ||

வ்யவஸாயாத்ஸமாரப்³த:⁴ ஸங்கல்பேச்சா²ஸமுத்³ப⁴வ: |
 ஸமாக³மோபாயக்ரு'த: ஸோ⁵பி⁴லாஷ: ப்ரகீர்தித: || 173 ||

நிர்யாதி விஸுதி ச முஹு: கரோதி சாகாரமேவ மத³நஸ்ய |
 திஷ்ட²தி ச த³ர்ஸநபதே² ப்ரத²மஸ்தா²நே ஸ்தி²தா காமே || 174 ||

கேநோபாயேந ஸம்ப்ராப்தி: கத²ம் வாக்ஸௌ ப⁴வேந்மம |
 தூ³தீநிவேதி³தைர்பா⁴வைரிதி சிந்தாம் நித³ர்ஸயேத் || 175 ||

ஆகேகரார்த⁴விப்ரேகூதிதாநி வலயரஸநாபராமர்ஸ: |
நீவீநாப்யா: ஸம்ஸ்பர்ஸநம் ச கார்யம் த்³விதீயே து || 176 ||

ஸுமுஹூர்முஹூர்நி:ஸ்வஸிதைர்மநோரத²விசிந்தநை: |
ப்ரத்³வேஷாச்சாந்யகார்யாணாமநுஸம்ரு³திருதா³ஹ்ரு³தா || 177 ||

நைவாஸநே ந ஸயநே த்⁴ரு³திமுபலப⁴தே ஸ்வகர்மணி விஹஸ்தா |
தச்சிந்தோபக³தத்வாத் த்ரு³தீயமேவ ப்ரயுஞ்ஜீத || 178 ||

அங்க³ப்ரத்யங்க³லீலாபி⁴ர்வாக்சேஷ்டாஹஸிதேகூதிதை: |
நாஸ்த்யந்ய: ஸத்³ரு³ஸஸ்தேநேத்யேதத் ஸ்யாத்³ கு³ணகீர்தநம் || 179 ||

கு³ணகீர்தநோல்லுகஸநைரஸ்ருஸ்வேதா³பமார்ஜநைஸ்சாபி |
தூ³த்யவிரஹவிஸ்ரம்பை⁴ரபி⁴ந்யயோக³ஸ்சதூர்²தே² து || 180 ||

ஆஸநே ஸயநே சாபி ந துஷ்யதி ந திஷ்ட²தி |
நித்யமேவோத்ஸுகா ச ஸ்யாது³த்³வேக³ஸ்தா²நமாஸ்ரிதா || 181 ||

சிந்தாநி:ஸ்வாஸகே²தே³ந ஹ்ரு³த்³தா³ஹாபி⁴நயேந ச |
குர்யாத்ததே³வமத்யந்தமுத்³வேகா³பி⁴நயேந ச || 182 ||

இஹ ஸ்தி²த இஹாஸீந இஹ சோபக³தோ மயா |
இதி தைஸ்தைர்விலபிதைர்விலாபம் ஸம்ப்ரயோஜயேத் || 183 ||

உத்³விக்³நாத்யர்த²மௌத்ஸுக்யாத்³த்⁴ரு³த்யா ச விலாபிநீ |
ததஸ்ததஸ்ச ப்⁴ரமதி விலாபஸ்தா²நமாஸ்ரிதா || 184 ||

தத்ஸம்ஸ்ரிதாம் கதா²ம் யுங்க்தே ஸர்வாவஸ்தா²க³தாபி ஹி |
பும்ஸ: ப்ரத்³வேஷ்டி சாப்யந்யாநுந்மாத:³ ஸம்ப்ரகீர்தித: || 185 ||

திஷ்ட²த்யநிமிஷத்³ரு³ஷ்டிர்³க⁴ம் நி:ஸ்வஸிதி க³ச்ச²தி த்யாநம் |
ரோதி³தி விஹாரகாலே நாட்யமித³ம் ஸ்யாத்ததே²ந்மாதே³ || 186 ||

ஸாமதா³நார்த²ஸம்போகை:³ காமயை: ஸம்ப்ரேஷணரபி |
ஸர்வைர்நிராக்ரு³தை: பஸ்சாத்³ வ்யாதி:⁴ ஸமுபஜாயதே || 187 ||

முஹ்யதி ஹ்ரு³த்யம் க்வாபி ப்ரயாதி ஸிரஸஸ்ச வேத³நா தீவ்ரா |
ந த்⁴ரு³திம் சாப்யுபலப⁴தே ஹ்யஷ்டமமேவம் ப்ரயுஞ்ஜீத || 188 ||

ப்ரு³ஷ்டா ந கிஞ்சித் ப்ரப்³ரதே ந ஸ்ரு³ணேதி ந பஸ்யதி |

ஹாகஷ்டவாக்யா தூஷ்ணீகா ஜட³தாயாம் க³தஸ்ம்ரு³தி: || 189 ||

அகாண்டே³ த³த்தஹுங்காரா ததா² ப்ரஸிதி²லாங்கிகா |
ஸ்வாஸக³ரஸ்தாநநா சைவ ஜட³தாபி⁴நயே ப⁴வேத் || 190 ||

ஸர்வை: க்ரு³தை: ப்ரதீகாரையதீ³ நாஸ்தி ஸமாக³ம: |
காமாக³நிநா ப்ரதீ³ப்தாயா ஜாயதே மரணம் தத: || 191 ||

ஏவம் ஸ்தா²நாநி கார்யாணி காமதந்த்ரம் ஸமீக்ஷய து |
அப்ராப்தௌ யாநி காமஸ்ய வர்ஜயித்வா து நைத⁴நம் || 192 ||

விவிதை:⁴ புருஷோ⁵ப்யேவம் விப்ரலம்ப⁴ஸமுத்³ப⁴வை: |
பா⁴வைரேதாநி காமஸ்ய நாநா⁴ரூபாணி யோஜயேத் | || 193 ||

ஏவம் காமயமாநாநாம் ஸ்தரீ³நா ந்ரு³ணமதா²பி வா |
ஸாமாந்யகு³ணயோகே³ந யுஞ்ஜீதாபி⁴நயம் பு³த:⁴ || 194 ||

சிந்தாநி:ஸ்வாஸகே²தே³ந ஹ்ரு³த்³தா³ஹாபி⁴நயேந ச |
ததா²நுக³மந்நாச்சாபி ததை²வாத்⁴வநி⁴க்ஷணாத் || 195 ||

ஆகாஸவீக்ஷணாச்சாபி ததா² தீ³நப்ரபா⁴ஷணாத் |
ஸ்பர்ஸநாந்மோடநாச்சாபி ததா² ஸாபாஸ்ரயாஸ்ரயாத் || 196 ||

ஏபி⁴நாநாஸ்ரயோத்³பந்நைர்விப்ரலம்ப⁴ஸமுத்³ப⁴வை: |
காமஸ்தா²நாநி ஸர்வாணி பூ⁴யிஷ்ட²ம் ஸம்ப்ரயோஜயேத் || 197 ||

ஸ்ரஜோ பூ⁴ஷணக³ந்தா⁴ம்ஸ்ச க்³ரு³ஹாண்யுபவநாநி ச |
காமாக³நிநா த³ஹ்யமாந: ஸீதலாநி நிஷேவதே || 198 ||

ப்ரத³ஹ்யமாந: காமார்தோ ப³ஹுஸ்தா²நஸமர்தி³த: |
ப்ரேஷயேத்காமதோ தூ³தீமாத்மாவஸ்தா²ப்ரத³ர்ஸிநீம் || 199 ||

ஸந்தே³ஸம் சைவ தூ³த்யாஸ்து ப்ரத³த்³யாந்மத³நாஸ்ரயம் |
தஸ்யேயம் ஸமவஸ்தே²தி கத²யேத்³விநயேந ஸா || 200 ||

அதா²வேதி³தபா⁴வார்தோ² ரத்யுபாயம் விசிந்தயேத் |
அயம் விதி⁴ர்விதா⁴நஜ்ஞை: கார்ய: ப்ரச்ச²ந்நகாமிதே || 201 ||

விதி⁴ம் ராஜோபசாரஸ்ய புநர்வக்ஷயாமி தத்த்வத: |
அப்யந்தரக³தம் ஸம்யக் காமதந்த்ரஸமுத்தி²தம் || 202 ||

ஸுக²து:³க²க்ரு²தாந் பா⁴வாந் நாநாஸீலஸமுத்தி²தாந் |
யாந்யாந் ப்ரகுருதே ராஜா தாநஸ்தாந் லோகாநுவர்ததே || 203 ||

ந து³ர்லபா:⁴ பார்தி²வாநாம் ஸ்தர்யர்த²மாஜ்ஞாக்ரு²தா: கு³ண: |
தா³க்ஷிண்யாத்து ஸமுத்³பூ⁴த: காமோ ரதிகரோ ப⁴வேத் || 204 ||

ப³ஹுமாநேந தே³வீநாம் வல்லபா⁴நாம் ப⁴யேந ச |
ப்ர³ச்ச²ந்நாகாமிதம் ராஜ்ஞா கார்யம் பரிஜநம் ப்ரதி || 205 ||

யத்³யப்ப்யஸ்தி நரேந்த³ராணாம் காமதந்த்ரமநேகதா⁴ |
ப்ர³ச்ச²ந்நாகாமிதம் யத்து தத்³வை ரதிகரம் ப⁴வேத் || 206 ||

யத்³வாமாபி⁴நிவேஸித்வம் யதஸ்ச விநிவார்யதே |
து³ர்லப⁴த்வம் ச யந்நார்யா: ஸா காமஸ்ய பரா ரதி: || 207 ||

ராஜ்ஞாமந்த:புரஜநே தி³வாஸம்போ⁴க³ இஷ்யதே |
வாலோஅபசாரோ யஸ்சைஅஷாம் ஸ ராத்ரௌ பரிசீர்தி: || 208 ||

பரிபாட்யாம் ப²லார்தே² வா நவே ப்ரஸவ ஏவ வா |
து:³கே² சைவ ப்ரமோதே³ ச ஷடே³தே வாஸகா: ஸ்ம்ரு²தா: || 209 ||

உசீதே வாஸகே ஸ்த்ரீநாம்ரு²துகாலே³பி வா ந்ரு²பை: |
ப்ரேஷ்யாணமத²வேஷ்டாநாம் கார்யம் சைவோபஸர்பணம் | 210 ||

தத்ர வாஸகஸஜ்ஜா ச விரஹோத்கண்டி²தாபி வா |
ஸ்வாதீ⁴நப⁴ர்த்ரு²கா சாபி கலஹாந்தரிதாபி வா || 211 ||

க²ண்டி³தா விப்ரலப்³தா⁴ வா ததா² ப்ரோஷிதப⁴ர்த்ரு²கா |
ததா²பி⁴ஸாரிகா சைவ ஜ்ஞேயாஸ்த்வஷ்டௌ து நயிகா: || 212 ||

உசீதே வாஸகஏ யா து ரதிஸம்போ⁴க³லாலஸா |
மண்ட³நம் குருதே ஹ்ரு²ஷ்டா ஸா வை வாஸகஸஜ்ஜிகா || 213 ||

அநேககார்யவ்யாஸங்கா³த்³யஸ்யா நாக³ச்ச²தி ப்ரிய: |
தத்³நாக³தது:³கா²ர்தா விரஹோத்கண்டி²தா து ஸா || 214 ||

ஸுரதாதிரஸைர்ப³த்³தோ⁴ யஸ்யா: பார்ஸ்வே து நாயக: |
ஸாந்த்³ராமோத³கு³ணப்ராப்தா ப⁴வேத் ஸ்வாதீ⁴நப⁴ர்த்ரு²கா || 215 ||

ஈர்ஷ்யாகலஹநிஷ்க்ராந்தோ யஸ்யா நாக³ச்ச²தி ப்ரிய: |
ஸாமர்ஷ்வஸஸம்ப்ராப்தா கலஹாந்தரிதா ப⁴வேத் || 216 ||

வ்யாஸங்கா³து³சிதே யஸ்யா வாஸகே நாக³த: ப்ரிய: |
 தத³நாக³மது:கா²ர்தா க²ண்டி³தா ஸா ப்ரகீர்திதா || 217 ||
 யஸ்யா தூ³தீம் ப்ரிய: ப்ரேஷ்ய த³த்த்வா ஸங்கேதமேவ வா |
 நாக³த: காரணேநேஹு விப்ரலப்தா⁴ து ஸா ப⁴வேத் || 218 ||
 நாநாகார்யாணி ஸந்தா⁴ய யஸ்யா வை ப்ரோஷித: ப்ரிய: |
 ஸாஸூடா⁴லககேஸாந்தா ப⁴வேத் ப்ரோஷிதப⁴ர்த்ரு³கா || 219 ||
 ஹித்வா லஜ்ஜாம் து யா ஸ்லிஷ்டா மதே³ந மத³நேந ச |
 அபி⁴ஸாரயதே காந்தம் ஸா ப⁴வேத³பி⁴ஸாரிகா || 220 ||
 ஆஸ்வவஸ்தா²ஸு விஜ்ஞேயா நாயிகா நாடகாஸ்ரயா |
 ஏதாஸாம் சைவ வக்ஷ்யாமி காமதந்த்ரமநேகதா⁴ || 221 ||
 சிந்தாநி:ஸ்வாஸகே²தே³ந ஹ்ரு³த³தா³ஹாபி⁴நயேந ச |
 ஸகீ²பி:க⁴ ஸஹ ஸம்லாபைராத்த்மாவஸ்தா²வலோகநை: || 222 ||
 க்³லாநிதை³ந்யாஸ்ருபாதைஸ்ச ரோஷஸ்யாக³மநேந ச |
 நிர்³பூ⁴ஷணம்ரு³ஜாத்வேந து:கே²ந ருதி³தேந ச || 223 ||
 க²ண்டி³தா விப்ரலப்தா⁴ வா கலஹாந்தரிதாபி வா |
 ததா² ப்ரோஷிதகாந்தா ச பா⁴வாநேதாந் ப்ரயோஜயேத் || 224 ||
 விசித்ரோஜ்ஜ்வலவேஷா து ப்ரமோதோ³த்³யோதிதாநநா |
 உத³ர்ணஸோபா⁴ ச ததா² கார்யா ஸ்வாதீ⁴நப⁴ர்த்ரு³கா || 225 ||
 வேஸ்யாயா: குலஜாயாயாஸ்ச ப்ரேஷ்யாயாஸ்ச ப்ரயோக்த்ரு³பி:க⁴ |
 ஏபி⁴ர்பா⁴வவிஸேஷைஸ்து கர்தவ்யமபி⁴ஸாரணம் || 226 ||
 ஸமதா³ ம்ரு³து³சேஷ்டா ச ததா² பரிஜநாவ்ரு³தா |
 நாநாப⁴ரணசித்ராங்கீ³ க³ச்சே²த்³வேஸ்யாங்க³நா ஸநை: || 227 ||
 ஸம்லீநா ஸ்வேஷு கா³த்ரேஷு த்ரஸ்தா விநமிதாநநா |
 அவகுண்ட²நஸம்விதா ஹச்சே²த்து குலஜாங்க³நா || 228 ||
 மத³ஸ்க²விதஸம்லாபா விப⁴ரமோத்²பு²ல்லலோசநா |
 ஆவித்³த⁴க³திஸஞ்சாரா க³ச்சே²த்³ப்ரேஷ்யா ஸமுத்³த⁴தம் || 229 ||
 க³த்வா ஸா சேத்³யதா³ தத்ர பஸ்யேத்ஸுப்தம் ப்ரியம் ததா³ |

அநேந தூபசாரேண தஸ்ய குர்யாத்ப்ரபோ³த⁴நம் || 230 ||

அலங்காரேண குலஜா வேஸ்யா க³ந்தை⁴ஸ்து ஸீதலை: |
ப்ரேஷ்யா து வஸ்த்ரவ்யஜநை: குர்வீத ப்ரதிபோ³த⁴நம் || 231 ||

குலாங்க³நாநாமேவாயம் நோக்த: காமாஸ்யோ விதி:⁴ |
ஸர்வாவஸ்தா²நுபா⁴வ்யம் ஹி யஸ்மா³ப⁴வதி நாடகம் || 232 ||

நவகாமப்ரவ்ரு²த்தாயா க்ரு³த⁴யா வா ஸமாக³மே |
ஸாபதே³ஸைருபாயஸ்து வாஸகம் ஸம்ப்ரயோஜயேத் || 233 ||

நாநாலங்கரவஸ்த்ராணி க³ந்த⁴மால்யாநி சைவ ஹி |
ப்ரியயோஜிதப⁴க்தாநி நிஷேவேத முதா³ந்வித: || 234 ||

ந ததா²ப⁴வதி மநுஷ்யோ மத³நவஸ: காமிநீமலப⁴மாந: |
த³விசு³ணைபஜாதஹர்ஷோ ப⁴வதி யத² ஸங்க³த: ப்ரியயா || 235 ||

விலாஸபா⁴வேங்கி³தவாக்யலீலாமாதூர்யவிஸ்தாரசு³ணைபபந்ந: |
பரஸ்பரப்ரேமநிரீகுக்தேந ஸமாக³ம: காமக்ரு²தஸ்து கார்ய: || 236 ||

தத: ப்ரவ்ரு²த்தே மத³நே உபசாரஸமு³ப⁴வே |
வாஸோபசார: கர்தவ்யோ நாயகாக³மநம் ப்ரதி || 237 ||

க³ந்த⁴மால்யே க்³ரு²ஹீத்வா து சூர்ணவாஸஸ்ததை²வ ச |
ஆத³ர்ஸோ லீலயா க்³ரு²ஹ்யஸ்ச²ந்த³தோ வா புந: புந: || 238 ||

வாஸோபசாரே நாத்யர்த²ம் பூ⁴ஷணக்³ரஹணம் ப⁴வேத் |
ரஸநாநூபுரப்ராயம் ஸ்வநவச்ச ப்ரஸஸ்யதே || 239 ||

நாம்ப்³ரக்³ரஹணம் ரங்கே³ ந ஸ்நாநம் ந விலேபநம் |
நாஞ்ஜநம் நாங்க³ரா³க்³ஸ்ச கேஸஸம்யமநம் ததா² || 140 ||

நாப்ராவ்ரு²த்தா நைகவஸ்த்ரா ந ராக³மத⁴ரஸ்ய து |
உத்தமா மத⁴யமா வாபி குர்வீத ப்ரமதா³ க்வசித் || 241 ||

அத⁴மாநாம் ப⁴வேதே³ஷ ஸர்வ ஏவ விதி:⁴ ஸதா³ |
காரணந்தரமாஸாத³ய தஸ்மா³பி ந காரயேத் || 242 ||

ப்ரேஷ்யாத³நாம் ச நாரீணம் நராணம் வாபி நாடகே |
பூ⁴ஷணக்³ரஹணம் கார்யம் புஷ்பக்³ரஹணமேவ ச || 243 ||

க்³ரு³ஹீதமண்ட³நா சாபி ப்ரதீக்ஷேத ப்ரியாக³மம் |

லீலயா மண்டி³தம் வேஷம் குர்யாத்³யந்ந விருத்⁴யதே || 244 ||

விதி⁴வத்³வாஸகம் குர்யாந்நாயிகா நாயகாக³மே |

ப்ரதீக்ஷமாண ச ததோ நாவிகாஸப்³த³மாதி³ஸேத் || 245 ||

ஸ்ருத்வா து நாவிகாஸப்³த³ம் நாயகாக³மவிக்லவா |

விஷண்ண லேபமாநா ச க³ச்சே²த்தோரணமேவ ச || 246 ||

தோரணம் வாமஹஸ்தேந கவாடம் த³க்ஷிணேந ச |

க்³ரு³ஹீத்வா தோரணஸ்லிஷ்டா ஸம்ப்ரதீக்ஷேத நாயகம் || 247 ||

ஸங்காம் சிந்தாம் ப⁴யம் சைவ ப்ரகுர்யாத்தோரணஸ்ரிதா |

அத்³ரு³ஷ்ட்வா ரமணம் நா⁴ விஷண்ண ச க்ஷணம் ப⁴வேத் || 248 ||

தீ³ர்க⁴ம் சைவ விநி:ஸ்வஸ்ய நயநாம்பு³ நிபாதயேத் |

ஸந்நம் ச ஹ்ரு³த³யம் க்ரு³த்வா விஸ்ரு³ஜேதத³ங்க³மாஸநே || 249 ||

வ்யாக்ஷேபாத்³விம்ரு³ஸேச்சாபி நாயகாக³மநம் ப்ரதி |

தைஸ்தைத்விசாரணோபாயை: ஸுபா⁴ஸுப⁴ஸமுத்தி²தை: || 250 ||

கு³ருகார்யேண மிதரேர்வா மந்த்ரிண ராஜ்யசிந்தயா |

அநுப்³த³த⁴ ப்ரியம் கிம் நு வ்ரு³தோ வல்லப⁴யாபி வா || 251 ||

உத்பாதாந்நிர்தி³ஸேச்சாபி ஸுபா⁴ஸுப⁴ஸமுத்தி²தாந் |

நிமிதைராத்மஸம்ஸ்தை²ஸ்து ஸ்பு²ரிதை: ஸ்பந்தி³அதைஸ்ததா² || 252 ||

ஸோப⁴நேஷு து கார்யேஷு நிமித்தம் வாமத: ஸ்த்ரியா: |

அநிஷ்டேஷ்வத² ஸர்வேஷு நிமித்தம் த³க்ஷிணம் ப⁴வேத் || 253 ||

ஸவ்யம் நேத்ரம் லலாடம் ச ப⁴ருநாஸோஷ்ட²ம் ததை²வ ச |

உருபா³ஹுஸ்தநம் சைவ ஸ்பு²ரேத்³யதி³ ஸமாக³ம்: || 254 ||

ஏதேஷமந்யதா²பா⁴வே து³ர்நிமித்தம் விநிர்தி³ஸேத் |

த³ர்ஸநே து³ர்நிமித்தஸ்ய மோஹம் க³ச்சே²த்தக்ஷணம் தத: || 255 ||

அநாக³மே நாயகஸ்ய கார்யோ க³ண்டா³ஸ்ரய: கர: |

பூ⁴ஷ்ணே சாப்யவஜ்ஞாநம் ரோத³நம் ச ஸமாசரேத் || 256 ||

அத² சேச்சோ²ப⁴நம் ததஸ்யாந்நிமித்தம் நாயகாக³மே |

ஸூ³ச்சயோ நாயிகயாஸந்நோ க³ந்தா⁴க்⁴ராணேந நாயக: || 257 ||

த்³ரு³ஷ்ட்வா சோத்தா²ய ஸம்ஹ்ரு³ஷ்டா ப்ரத்யுத்³க³ச்சே²த்³யதா²விதி⁴ ।
தத: காந்தம் நிரீக்ஷேத ப்ரஹர்ஷோத்²பு²ல்லலோசநா ॥ 258 ॥

ஸகீ²ஸ்கந்தா⁴ர்பிதகரா க்ரு³த்வா ஸ்தா²நகமாயதம் ।
த³ர்ஸயேத தத: காந்தம் ஸசிஹ்நம் ஸரஸவ்ரணம் ॥ 159 ॥

யதி³ ஸ்யாத³பராத்³த³ஸ்து க்ரு³தைஸ்தைஸ்தைருபக்ரமை: ।
உபாலம்ப⁴க்ரு³அதைர்வாக்யைருபாலப்⁴யஸ்து நாயக: ॥ 260 ॥

மாநாபமாநஸம்மோஹைரவஹித்த²ப⁴யக்ரமை: ।
வசநஸ்ய ஸமுத்பத்தி: ஸ்தீ⁴னாமீர்ஷ்யாக்ரு³தா ப⁴வேத் ॥ 261 ॥

விஸ்ரம்ப⁴ஸ்நேஹராகே³ஷு ஸந்தே³ஹே ப்ரணயே ததா² ।
பரிதோஷே ச கர்⁴ஷே ச தா³க்ஷிண்யாக்ஷேபவிப்⁴ரமே ॥ 262 ॥

த⁴ர்மார்த²காமயோகே³ஷு ப்ரச்ச²ந்நவசநேஷு ச ।
ஹாஸ்யே குதூஹலே சைவ ஸம்ப⁴ரமே வ்யஸநே ததா² ॥ 263 ॥

ஸ்தீ⁴பும்ஸயோ: க்ரோத⁴க்ரு³தே ப்ரு³த்²ங்மிஸ்ரே ததா²பி வா ।
அநாபா⁴ஷ்யோ⁵பி ஸம்பா⁴ஷ்ய: ப்ரிய ஏபி⁴ஸ்து காரண: ॥ 264 ॥

யத்ர ஸ்நேஹோ ப⁴வேத்தத்ர ஹீர்ஷ்யா மத³நஸம்ப⁴வா ।
சதஸ்ரோ யோநயஸ்தஸ்யா: கீர்த்யமாநா நிபோ³த⁴த ॥ 265 ॥

வைமநஸ்யம் வ்யலீகம் ச விப்ரியம் மந்யுரேவ ச ।
ஏதேஷாம் ஸம்ப்ரவக்ஷ்யாமி லக்ஷணநி யதா²க்ரமம் ॥ 266 ॥

நித்³ராகே²தா³ஸலக³திம் ஸசிஹ்நம் ஸரஸவ்ரணம் ।
ஏவவித⁴ம் ப்ரியம் த்³ரு³ஷ்ட்வா வைமநஸ்யம் ப⁴வேத் ஸ்த்ரியா: ॥ 267 ॥

நித்³ராப்⁴யஸூயிதாவேக்ஷணேந ரோஷப்ரகம்பமாநாங்க்³யா ।
ஸாத்⁴விதி ஸுஷ்ட²விதி வசநை: ஶோப⁴த இத்யேவமபி⁴நேயம் ॥ 268 ॥

ப³ஹுதா⁴ வார்யமா⁴னோ⁵பி யஸ்தஸ்மிந்நேவ த்³ரு³ஸ்யதே ।
ஸங்க⁴ர்ஷமத்ஸராத்தத்ர வ்யலீகம் ஜாயதே ஸ்த்ரியா: ॥ 269 ॥

க்ரு³த்வோரஸி வாமகரம் த்³க்ஷிணஹஸ்தம் ததா² விது⁴ந்வந்த்யா ।
சரணவிநிஷ்ட²ம்பே⁴ந ச கார்யோ⁵பி⁴நயோ வ்யலீகே து ॥ 270 ॥

ஜீவந்த்யா த்வயி ஜீவாமி தா³ஸோ⁵ஹம் த்வம் ச மே ப்ரியா ।

உக்த்வைவம் யோ஽ந்யதா² குர்யாத்³விப்ரியம் தத்ர ஜாயதே || 271 ||

தூ³தீலேக²ப்ரதிவசநபே⁴த³நை: க்ரோத⁴ஹஸிதருதி³தைம்ச |
விப்ரியகரணே஽பி⁴நய: ஸஸிர:கம்பைம்ச கர்தவ்ய: || 272 ||

ப்ரதிபக்ஷஸகாஸாத்து ய: ஸௌபா⁴க்³யவிகத்த²ந: |
உபஸர்பேத் ஸசிந்ஹநஸ்து மந்யுஸ்தத்த்ரோபஜாயதே || 273 ||

வலயபரிவர்தநைரத² ஸுஸித²லமுத்தக்ஷேபேணேந ரஸநாயா: |
மந்யுஸ்த்வபி⁴நேதவ்ய: ஸஸங்கிதம் பா³ஷ்பபூர்ணாக்ஷயா || 274 ||

த்³ரு'ஷ்ட்வா ஸ்தி²தம் ப்ரியதமம் ஸஸங்கிதம் ஸாபராத⁴மதிலஜ்ஜம் |
ஈஷ்யாவசநஸமுத்தை:² கே²த³யிதவ்யோ ஹ்யுபாலம்பை:⁴ || 275 ||

ந ச நிஷ்டு²ரமபி⁴பா⁴ஷ்யோ ந சாப்யதிக்ரோத⁴நஸ்து பரிஹாஸ: |
பா³ஷ்போந்மிஸ்ரீரர்வசநைராத்மோபந்யாஸஸம்யுக்தை: || 276 ||

மத்⁴யாங்கு³ல்யங்கு³ஷ்டா²க்³ரவிச்யவாத்பாணிநோரஸி க்ரு'நேந |
உத்³வர்திதநேத்தரதயா ப்ரததைரபி⁴வீக்ஷணஸ்சாபி || 277 ||

கடிஹஸ்தவிவர்தநயா விச்சி²ந்நதயா ததா²ஞ்ஜலே: கரணத் |
மூர்த⁴ரமணநிஹஞ்சிதநிபாதஸம்ஸ்லேஅஷ்ணஸ்சாபி || 278 ||

அவஹித்த²வீக்ஷணத்³வா அங்கு³விப⁴ங்கே³ந தர்ஜநைலலிதை: |
ஏபி⁴ர்பா⁴வவிஸேஷைரநுநயநேஷ்வபி⁴நய: கார்ய: || 279 ||

ஸோப⁴ஸே ஸாது⁴ த்³ரு'ஷ்டோ஽ஸி க³ச்ச² த்வம் கிம்ம் விலம்ப³ஸே |
மா மாம் ஸ்ப்ராக்ஷ: ப்ரியா யத்ர தத்ர யா தே ஹ்ரு'தி³ ஸ்தி²தா || 280 ||

க³ச்சே²த்யுக்த்வா பராவ்ரு'த்ய விநிவ்ரு'த்தாந்தரேண து |
கேநசித்³வசநார்தே²ந ப்ரஹர்ஷம் யோஜயேத்புந: || 281 ||

ரப⁴ஸக³்ரஹ்ணஸ்சாபி ஹஸ்தே வஸ்த்ரே ச மூர்த⁴நி |
கார்யம் ப்ரஸாத³நம் நார்யா ஹ்யபராத⁴ம் ஸமீக்ஷய து || 282 ||

ஹஸ்தே வஸ்த்ரே஽த² கேஸாந்தே நார்யாப்யத² க்³ரு'ஹீதயா |
காந்தமேவோபஸர்பந்த்யா கர்தவ்யம் மோக்ஷணம் ஸநை: || 283 ||

க்³ரு'ஹீதாயாத² கேஸாந்தே ஹஸ்தே வஸ்த்ரே஽த²வா புந: |
ஹும் முஞ்சேத்யுபஸர்பந்த்யா வாச்ய: ஸ்பர்ஸாலஸம் ப்ரிய: || 284 ||

பாதா³க்³ரஸ்தி²தயா நார்யா கிருசித்குட்டமிதோத்கடம் |
அஸ்வக்ராந்தேந கர்தவ்யம் கேஸாநாம் மோக்ஷணம் ஸநை: || 285 ||

அமுச்யமாநே கேஸாந்தே ஸஞ்ஜாதஸ்வேத³லேஸயா |
ஹம் ஹு முஞ்சாபஸர்¹பேதி வாச்ய: ஸ்பர்ஸாலஸாங்க³யா || 286 ||

க³ச்சே²தி ரோஷவாக்யேந க³த்வா ப்ரதிநிவ்ரு¹த்ய ச |
கேநசித்³வசநார்²தே²ந வாச்யம் யாஸ்யஸி நேதி ச || 287 ||

விதூ⁴நநேந ஹஸ்தேந ஹுங்காரம் ஸம்ப்ரயோஜயேத் |
ஸ சாவதூ⁴நநே கார்ய: ஸபதை²ர்வ்யாஜ ஏவ ச || 288 ||

அக்ஷணே: ஸம்வரணே கார்யம் ப்ரு¹ஷ்ட²தஸ்சோபக³ஹநம் |
நார்யாஸ்த்வபஹ்ரு¹தே வஸ்த்ரே தீ³பச்சா²த³நமேவ ச || 289 ||

தாவத் கே²த³யிதவ்யஸ்து யாவத்பாத³க³தோ ப⁴வேத் |
ததஸ்சரணயோர்யாதே குர்யாத்³தூ³தீநிரீக்ஷணம் || 290 ||

உத்தா²ப்யாலிங்க³யேச்சைவ நாயிகா நாயகம் தத: |
ரதிபோ⁴க³க³தா ஹ்ரு¹ஷ்டா ஸயநாபி⁴முசீ² வ்ரஜேத் || 291 ||

ஏதத்³கீ³தவிதா⁴நேந ஸுகுமாரேண யோஜயேத் |
யதா³ ஸ்ரு¹ங்கா³ரஸம்யுக்தம் ரதிஸம்போ⁴க³காரணம் || 292 ||

யதா³ சாகாஸ்புருஷபரஸ்த²வசநாஸ்ரயம் |
ப⁴வேத்காவ்யம் ததா³ ஹ்யேஷ கர்தவ்யோ⁵பி⁴நய: ஸ்த்ரியா || 293 ||

யத³ந்தபுரஸம்ப³ந்த⁴ம் கார்யம் ப⁴வதி நாடகே |
ஸ்ரு¹ங்கா³ரரஸஸம்யுக்தம் தத்ராப்யேஷ விதி⁴ர்¹ப⁴வேத் || 294 ||

ந கார்யம் ஸயநம் ரங்கே³ நாட்யத⁴ர்மம் விஜாநதா |
கேநசித்³வசநார்²தே²ந அங்கச்சே²தோ³ விதீ⁴யதே || 295 ||

யத்³வா ஸயீதார்த²வஸாதே³காகீ ஸஹிதோ⁵பி வா |
சம்ப³நாலிங்க³நம் சைவ தத² கு³ஹ்யம் ச யத்³ப⁴வேத் || 296 ||

த³ந்தச்சே²த³யம் நக²ச்சே²த³யம் நீவீஸ்ரம்ஸநமேவ ச |
ஸ்தநாந்தரவிமர்த³ம் ச ரங்க³மத்⁴யே ந காரயேத் || 297 ||

போ⁴ஜநம் ஸலிலகரீ¹டா³ ததா² லஜ்ஜாகரம் ச யத் |
ஏவம்வித⁴ம் ப⁴வேத்³யத்³யத்தத்த³ரங்கே³ ந காரயேத் || 298 ||

பிதாபுத்ரஸ்நுஷாஸ்வஸ்ருத்³ரு¹ஸ்யம் யஸ்மாத்து நாடகம் |
தஸ்மாதே³தாநி ஸர்வாணி வர்ஜநீயாநி யத்நத: || 299 ||

வாக்யை: ஸாதிஸயை: ஸ்ரவ்யைர்மது⁴ரைர்நாதிநிஷ்ட²ரை: |
ஹிதோபதே³ஸஸம்யுக்தைஸ்தஜ்ஜ்ரு: குர்யாத்து நாடகம் || 300 ||

ஏவமந்த:புரக்ரு¹த: கார்யஸ்த்வபி⁴நயோ பு³த:⁴ |
ஸமாக³மே⁵த² நாரீ¹ணம் வாச்யாநி மத³நாஸ்ரயே || 301 ||

ப்ரியேஷு வசநாநீஹ யாநி தாநி நிபோ³த⁴த |
ப்ரிய: காந்தோ விநீதஸ்ச நாத:² ஸ்வாம்யத² ஜீவிதம் || 302 ||

நந்த³நஸ்சேத்யபி⁴ப்ரீதே வசநாநி ப⁴வந்தி ஹி |
து:³ஸீலோ⁵த² து³ராசார: ஸடோ² வாமோ விகத்த²ந: || 303 ||

நிர்லஜ்ஜோ நிஷ்ட²ரஸ்சைஅவ ப்ரிய: க்ரோதே⁴ஸபி⁴தீ⁴யதே |
யோ விப்ரியம் ந குருதே ந சாயுக்தம் ப்ரபா⁴ஷதே || 304 ||

ததா²ர்ஜவஸமாசார: ஸ ப்ரியஸ்த்வபி⁴தீ⁴யதே |
அந்யநாரீஸமுத்³பூ⁴தம் சிஹ்நம் யஸ்ய ந த்³ரு¹ஷ்யதே || 305 ||

அத⁴ரே வா ஸரீரே வா ஸ காந்த இதி பா⁴ஷ்யதே |
ஸங்க்ருத்³தே⁴ஸபி⁴ ஹி யோ நார்யா நோத்தரம் ப்ரதிபத்³யதே || 306 ||

பருஷம் வா ந வத³தி விநீத: ஸா⁵பி⁴தீ⁴யதே |
ஹிதைஷீ ரக்ஷணே ஸக்தோ ந மாநீ ந ச மத்ஸரீ || 307 ||

ஸர்வகார்யேஷ்வஸம்மூட:⁴ ஸ நாத² இதி ஸம்ஜ்ஞித: |
ஸாமதா³நார்த²ஸம்போ⁴கை³ஸ்ததா² லாலநபாலநை: || 308 ||

நாரீம் நிஷேவதே யஸ்து ஸ ஸ்வாமீத்யபி⁴தீ⁴யதே |
நாரீப்ஸிதைரபி⁴ப்ராயைர்நிபுணம் ஸயநக்ரியாம் || 309 ||

கரோதி யஸ்து ஸம்போ⁴கே³ ஸ ஜீவிதமிதி ஸம்ரு¹த: |
குலீநோ த்⁴ரு¹திமாந்த³க்ஷோ த³க்ஷிணே வாக்³விஸாரத:³ || 310 ||

ஸ்லாக⁴நீய: ஸகீ²மத்⁴யே நந்த³ந: ஸோ⁵பி⁴தீ⁴யதே |
ஏதே வசநவிந்யாஸா ரதிப்ரீதிகரா: ஸம்ரு¹தா: || 311 ||

ததா² சாப்ரீதிவாக்யாநி க³த³தோ மே நிபோ³த⁴த |

நிஷ்டு²ரஸ்சாஹிஷ்ணுஸ்ச மாநி த்⁴ரு'ஷ்டோ விகத்த²ந: || 312 ||

அநவஸ்தி²தசித்தஸ்ச து:³ஸீல இதி ஸ ஸ்ம்ரு'த: |
தாட³நம் ப³ந்த⁴நம் சாபி யோ விம்ரு'ஸ்ய ஸமாசரேத் || 313 ||

ததா² பருஷவாக்யஸ்ச து³ராசார: ஸ தந்யதே |
வாசைஅவ மது⁴ரோ யஸ்து கர்மண நோபபாத³க: || 314 ||

யோஷித: கிஞ்சித³ப்யர்த²ம் ஸ ஸட:² பரிபா⁴ஷ்யதே |
வார்யதே யத்ர யத்ரார்தே² தத்ததே³வ கரோதி ய: || 315 ||

விபரீதநிவேஸீ ச ஸ வாம இதி ஸம்ஜ்ஞித: |
ஸரஸவ்ரணசிஹ்நோ ய: ஸ்த்ரீ'ஸௌபா⁴க்³யவிகத்த²ந: || 316 ||

அதிமானீ ததா² ஸ்தப்³தோ⁴ விகத்த²ந இதி ஸ்ம்ரு'த: |
வார்யமாணோ த்³ரு'ட⁴தரம் யோ நாரீமுபஸர்பதி || 317 ||

ஸசிஹ்நா: ஸாபராத⁴ஸ்ச ஸ நிர்லஜ்ஜ இதி ஸ்ம்ரு'த: |
யோ⁵பராத³த⁴ஸ்து ஸஹஸா நாரீம் ஸேவிதுமிச்ச²தி || 318 ||

அப்ரஸாத³நப³த்³தி⁴ஸ்ச நிஷ்டு²ர: ஸோ⁵பி⁴தீ⁴யதே |
ஏதே வசநவிந்யாஸா: ப்ரியாப்ரியவிபா⁴ஷிதா: || 319 ||

நர்தகீஸம்ஸ்ரிதா: கார்யா ப³ஹவோ⁵ந்யே⁵பி நாடகே |
ஏஷ கீ³தவிதா⁴நே து ஸுகுமாரே விதி⁴ர்⁴வேத் || 320 ||

ஸ்ரு'ங்கா³ரரஸஸம்பூ⁴தோ ரதிஸம்போ⁴க³கே²த³ந: |
யச்சைவாகாஸபுருஷம் பரஸ்த²வசநாஸ்ரயம் || 321 ||

ஸ்ரு'ங்கா³ர ஏவம் வாச்யம் ஸ்யாத்தத்ராப்யேஷ க்ரமோ ப⁴வேத் |
யத்³வா புருஸம்ப³ந்த⁴ம் கார்யம் ப⁴வதி நாடகே || 322 ||

ஸ்ரு'ங்கா³ரரஸஸம்புக்த்தம் தத்ராப்யேஷ க்ரமோ ப⁴வேத் |
ஏவமந்த:புரக³த: ப்ரயோஜ்யோ⁵பி⁴நயோ ப⁴வேத் || 323 ||

தி³வ்யாங்க³நாநாம் து விதி⁴ம் வ்யாக்²யாஸ்யம்யநுபூர்வஸ: |
நித்யமேவோஜ்வலோ வேஷோ நித்யம் ப்ரமுதி³தம் மந: || 324 ||

நித்யமேவ ஸுக:² காலோ தே³வாநாம் லலிதாஸ்ரய: |
ந சைர்ஷ்யா நைவ ச க்ரோதோ⁴ நாஸூயா ந ப்ரஸாத³நம் || 325 ||

தி³வ்யாநாம் த்³ரு³ஷ்யதே பும்ஸாம் ஸ்ரு³ங்கா³ரே யோஷிதாம் ததா² |
யே பா⁴வா மாநுஷா³ணம் ஸ்யு³யத³ங்க³ம் யச்ச சேஷ்டிதம் || 326 ||

ஸர்வம் ததே³வ கர்தவ்யம் தி³வ்யைர்மாநுஷஸங்க³மே |
யதா³ மாநுஷஸம்போ⁴கோ³ தி³வ்யாநாம் யோஷிதாம் ப⁴வத் || 327 ||

ததா³ ஸர்வா: ப்ரகர்தவ்யா யே பா⁴வா மாநுஷா³ஸர்யா: |
ஸாப⁴ர்ஸாத்து தி³வ்யாநாம் ததா² சாப⁴த்யலிப்ஸயா || 328 ||

கார்யோ மாநுஷஸம்யோக:³ ஸ்ரு³ங்கா³ரஸஸம்ஸர்ய: |
புஷ்பை³ர்யு⁴ஷணஜை: ஸப்³தை³ரத்³ரு³ஸ்யாபி ப்ரலோப⁴யேத் || 329 ||

புந: ஸந்த³ர்ஸநம் த³த்த்வா கூ³ணா³ந்தரிதா ப⁴வேத் |
வஸ்த்ராப⁴ரணமால்யாத்³யைர்லேக²ஸம்ப்ரேஷணரபி || 330 ||

ஈத்³ரு³ஸைருபசாரைஸ்து ஸமுந்மாத்³யஸ்து நாயக: |
உந்மாத்³நாத்ஸமுத்³பூ⁴த: காமோ ரதிகரோ ப⁴வேத் || 331 ||

ஸ்வபா⁴வோபக³தோ யஸ்து நாலாவத்யர்த²பா⁴விக: |
ஏவம் ராஜோபசாரோ ஹி கர்தவ்யோ⁵ப்⁴யந்தரா³ஸர்ய: || 332 ||

பா³ஹ்யமப்யுபசாரம் து ப்ரவக்ஷயாம்யத்² வைஸிகே |

இதி பா⁴ரதீயே நாட்யஸாஸ்த்ரே ஸாமாந்யாபி⁴நயோ நாமாத்⁴யாயோ த்³வாவிம்ஸ: ||

Encoded by Padmakar Dadegaonkar dadegaonkar@yahoo.com

Natya Shastra Chapter 22

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

